

ГАРВІ ВІЛЬЯМ КУШІНГ – ВИДАТНИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ НЕЙРОХІРУРГ До 155-річчя від дня народження

Гарві Вільям Кушінг народився 8 квітня 1869 р. в Клівленді (шт. Огайо). Його батьками були Бессі Вільямс і Кірке Кушінг, лікар, чия родина приїхала до Хінгема (штат Массачусетс), як пуритани в 19 столітті. Гарві був молодшим з десяти дітей. У дитинстві Гарві Кушінг взяв участь у Клівлендській школі мануального тренування, що розширило його інтерес до науки і медицини. Акцент школи на експериментальній підготовці і «фізично-орієнтованому» підході до освіти відіграв важливу роль у виборі хірургії і його успіху в цій галузі. Окрім цього, він з дитинства захоплювався малюванням, що пізніше допомогло йому створити неперевершений ілюстративний матеріал у записках і особистих роботах.

У вісімнадцятирічному віці Гарві Кушінг вступив у коледж Єльського університету. У 1891 р. закінчив чотирирічне навчання в коледжі, отримав ступінь бакалавра гуманітарних наук та вступив до Гарвардської вищої медичної школи. Після її закінчення в 1895 р. він проходив інтернатуру в центральній лікарні Массачусетса. У 1895 р.

захистив докторську дисертацію в Гарвардському університеті.

Стажувався в лікарні Джонса Гопкінса в Балтиморі (1896–1900) під керівництвом відомого хірурга Вільяма Стюарта Холстеда; в клініках Берна (у Т. Кохера, 1841–1917); у лабораторії Ч. Шеррінгтона (Лондон); у хірургічних центрах Німеччини, Франції, Італії (1900–1901). Від 1901 р. – співробітник хірургічної клініки університету Джонса Гопкінса.

В 1910 р. обраний ординарним професором хірургії медичної школи Гарвардського університету і головним хірургом лікарні в Бостоні.

В роки Першої світової війни він виконував обов'язки головного нейрохірурга американського експедиційного корпусу у Франції (1915–1919), а потім з 1917 по 1919 р. був головним лікарем гарнізонного госпіталю № 5.

Від 1933 р. Г. Кушінг працював у Єльському університеті, де займався невропатологією та історією медицини.

Основним напрямком роботи Г.В. Кушінга була нейрохірургія. На початку XX ст. вчений розробив багато хірургічних технологій для операцій на мозку. Це дозволило йому стати незаперечним лідером і експертом в цій галузі. Під його впливом нейрохірургія стала новою і автономною хірургічною дисципліною. У центральній лікарні Массачусетса він спільно зі своїм другом Ернестом Аморі Кодменом (1869–1940) створив першу анестезіологічну карту, увійшовши в історію медицини як основоположник анестезіологічного моніторингу. Ідея створення цієї карти виникла після наркозної смерті одного пацієнта під час хірургічного втручання. У карті наводилися короткі відомості про пацієнта, особливості операції, і реєструвалися такі важливі параметри стану хворого як пульс і частота дихання через кожні 5

хвилин наркозу, опис кольору обличчя хворого, дані вимірювання температури пацієнта. Карти також забезпечувалися короткими коментарями про характер операції, кількості використаного для наркозу ефіру, і т. д. Це нововведення незабаром дозволило значно знизити в Массачусетській лікарні наркозну смертність.

Вперше застосував рентгенівські промені для діагностики неврологічної патології.

У 1901 р., будучи в Італії, Кушінг ознайомився в клініці Сципіоне Ріва-Роччі з принципом роботи і пристроєм ртутного сфігмоманометра Ріва-Роччі. Він ретельно перемалював у свій щоденник конструкцію приладу. Повернувшись у вересні 1901 р. до США, він почав рекомендувати даний діагностичний метод для впровадження в практику лікарні Джонса Хопкінса (м. Балтимор, штат Меріленд). І вже у 1902 р. Г. Кушінг увів вимірювання артеріального тиску як обов'язковий метод контролю за станом хворих під час операції. Кушінгу медицина зобов'язана народженням термінів «регіонарна анестезія» і «комбінована загальна анестезія». Саме Кушінг вперше ввів посаду сестри-анестезистки.

У 1907 році вперше у світі використав стетоскоп як прекардіальний монітор для «безперервного вислуховування серцевого і дихального ритму протягом усієї анестезії».

Під час подорожі до Європи під керівництвом Теодора Кохера вивчав взаємозв'язок систолічного артеріального тиску і внутрішньочерепного. Під час цих досліджень він спільно з Х'юго Кронекером (1839–1914) виявив феномен підвищення артеріального тиску, головним чином систолічного, при збільшенні внутрішньочерепного тиску. Згодом результати цієї роботи підштовхнули його до виявлення та опису рефлексу (тріади) Кушінга – синдрому підвищеного артеріального тиску, головним чином систолічного, брадикардії (до 50-60 в 1 хв) і брадіпное при збільшенні внутрішньочерепного тиску. Даний синдром спостерігається при черепно-мозковій травмі, пухлинах мозку, інсульті і обумовлений подразненням життєво важливих центрів стовбура мозку. Підвищення артеріального тиску виконує в цьому випадку захисну роль, сприяючи посиленню кровопостачання мозку. Тільки з приводу пухлин головного мозку (підтверджених гістологічно) ним було виконано понад 2000 операцій.

Запровадив електрокоагуляцію в нейрохірургії. Велика частина роботи була виконана спільно з доктором фізичних наук Вільямом Бов'є (англ. William Bovie). Про важливість

впровадження електрокоагуляції свідчить те, що до її застосування в практиці Кушінга летальність при видаленні пухлини досягала 27,7 %. Після того, як у клініці Кушінга стала застосовуватися «електрохірургія», летальність при видаленні пухлин знизилася до 8,9 %.

Найбільш часто ім'я Г. Кушінга згадується у контексті хвороби Іценка-Кушінга. У 1912 р. він описав ендокринологічний синдром, що викликається підвищеною продукцією гіпофізом АКТГ, назвавши його «polyglandular syndrome». Підсумувавши свої спостереження в 1932 р., він опублікував роботу «Базофільні аденоми гіпофіза та їх клінічні прояви».

Вчений розробив низку нових нейрохірургічних операцій, запропонував доступ до гіпофіза (доступ Кушінга), використовуючи який видаляв пухлину гіпофіза (операція Кушінга), здійснив двобічну трепанацію черепа в скроневій ділянці з резекцією луски скроневої кістки і розтином твердої мозкової оболонки (декомпресивна трепанація Кушінга), запропонував розріз для широкого двобічного доступу до задньої черепної ямки (розріз Кушінга). В практику військово-польової хірургії вперше запровадив рентгенівське дослідження черепа для діагностики і лікування поранень мозку, видалення сторонніх тіл (куль, уламків). Разом з П. Бейлі Г. Кушінг розробив першу класифікацію пухлин головного мозку, був піонером і пропагандистом електрохірургічного методу видалення таких пухлин. Вперше описав хіазмальний синдром при пухлинах гіпофізарної зони. Встановив, що підвищення внутрішньочерепного тиску супроводжується компенсаторним підвищенням АТ (рефлекс Кушінга).

В 1932 р. Г. Кушінг встановив, що гіперфункція АКТГ гіпофізу характеризується явищами вторинного гіперкортицизму (клініку цього захворювання в 1925 р. описав невропатолог М.М. Іценко). Кушінг встановив етіологічну роль базофільної аденоми гіпофіза в розвитку цієї хвороби, назвавши її гіпофізарним базофілізмом (хвороба Іценко-Кушінга). Клінічний синдром, зумовлений гіперфункцією кори наднирників носить назву «синдром Кушінга».

У 1914 р. Г.В. Кушінг став членом АН США, у 1926 р. – членом Нью-Йоркської АН. Того ж року став Doctor Honoris Causa медичного факультету Львівського університету. У 1926 р. Гарві Кушінг нагороджений Пулітцерівською премією за Біографію або Автобіографію за книгу, що описує життя одного з відомих лікарів сера Вільяма Ляшера Ослера. У 1930 р. удостоєний медалі Лістера за внесок у хірургію.

Одружився з Катаріною Стоун Кроуелл 10 червня 1902 р., у них було 5 дітей.

Помер вчений 7 жовтня 1939 р. від інфаркту міокарда на 71 році життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Визначні імена у світовій медицині / за ред. О.А. Грандо. – Київ: РВА «Тріумф», 2001. – 320 с. – Зі змісту: [Кушінг Гарві (Cushing Harvey Williams, 1869–1939)]. – С. 201.
2. Кушинг Харви Уильям (Cushing Harvey William, 1869–1939) // БМЭ в 36 т. / гл. ред. А.Н. Бакулев; 2-е изд. – Москва: Госмедиздат, 1960. – Том 15: Курт – Лимфоциты. – Стб. 49.
3. Кушинг (Cushing) Харви Уильямс // БСЭ в 30 т. / гл. ред. А.М. Прохоров; 3-е изд. – Москва: Советская энциклопедия, 1973. – Т. 14: Куна – Ломами. – Стб. 179-180.
4. Кушінг (Cushing) Гарві Уільямс // УРЕ в 12 т. / гол. ред. М.П. Бажан; 2-е вид. – Київ: Голред. УРЕ, 1981. – Том 6: Куликів – Мікроклімат. – С. 38.
5. Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького – 230 / гол. ред. Б.С. Зіменковський. – Київ: Логос Україна, 2014. – Зі змісту: [Гарві Кушінг]. – С. 37.
6. Шевага В. Кушинг Гарві (Cushing Harvey William) / В. Шевага // Зіменковський Б.С. Професори Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: 1784-2009 / Б.С. Зіменковський, М.Р. Гжегоцький, О.Д. Луцик. – Львів: Наутілу, 2009. – С. 177.